

Za občinstvo, za ljudstvo pa so razstave živ vir umetnosti, iz katerega pije množica, studenec, iz katerega se razliva umetniški čut, umetniško razumevanje med narod, ki ga dviga ter mu nudi najpopolnejše uživanje na svetu, kajti estetični užitek je svobodna, čista in popolna duševna naslada, ki se ne more meriti z nobeno telesno, estetični užitek je, ki dviga dušo iz nižin ter jo blaži in plemeniti. Sedaj, ko je odprt naš prvi hram umetnosti, je upravičen vzklík:

„Mein Laibach lob ich mir,
Es ist ein klein Paris und bildet seine Leute!“.

kakor je vzklíknil Goethe o mestu Lipskem v svojem Faustu.

* * *

Jakopičev umetniški paviljon v Lattermannovem drevoredu je zgrajen po načrtih arhitekta profesorja dr. M. Fabianija. Obsega veliko srednjo dvorano, dve stranski in eno sobano, ki je namenjena sicer za umetniški atelije. Floris je jako lep, višina prostorov velikosti lokalov odgovarjajoča, luč je še dosti dobra, seveda bi bila pa še boljša, če bi bil paviljon postavljen še bolj severno, ker prihaja ob gotovih dnevnih časih solnce v prostore. Vendar se da opomoči temu s primernimi zavesami („Dämpfer“), s katerimi se da svetloba regulirati. Vsa stavba je zamišljena v zmislu paviljona, zato ima tudi vhod obliko odprte verande s kupolo; praktičneje bi seveda bilo, če bi bil vhod zaprt vestibul, kar se bo menda tudi napravilo, a vtis lahkote mora ostati, ker bi sicer trpela misel, ki je položena v stavbo.

Za aranžma sam pa je notranjost paviljona čisto pripravna ter se dajo umetnine čedno razdeliti, kar izpričuje sedanja razstava, v kateri je nameščenih 172 umotvorov, med njimi 20 skulptur. Razstave, ki je III. slovenska umetniška razstava v Ljubljani, se je udeležilo 22 slikarjev in 6 kiparjev. Zastopani so skoro vsi slovenski umetniki, razen nekaterih starejših, ki malo nastopajo v javnosti, in nekaterih mlajših, ki jim je razstava prišla prehitro ter niso mogli pripraviti takih stvari, ki še niso bile v Ljubljani razstavljene. Po razstavi se domalega lahko sodi, kakšno je in na kateri višini stoji slov. umetniško stvarjanje v obče. Dočim je razstavilo na II. slov. umetniški razstavi l. 1902. le 18 slov. umetnikov svoja dela, po številu 152 — je narastlo sedaj število umetnikov in umotvorov. Pojavila so se nova imena, ki nekatera zaslužujejo vso pozornost, stara priznana pa so ostala. Ne bo škodilo kroniki, če navedemo vsa imena razstavjalcev posamič. Izmed slikarjev srečamo Iv. Groharja (14 del), Rik. Jakopiča (5 del), Matija Jama (13 del), Ivano Kobilco (2), Sternen-Kleinovo (5), Mateja Sternena (18), Šaša

Šantla (6), Petra Žmitka (16 slik, 6 veznin, 2 risbi), Vavpotiča (22), Fr. Tratnika (3), Antona Gwaiza (4), Maksima Gasparija (2), Louise Jama van Roders (1), Rudolfa Marčiča (8), Avgusto Šantel (2), Henriko Šantel (2), Fr. Globočnika (8), Milana Klemenčiča (2), Pavla Gustinčiča (4), Lojzeta Perhavca (1), Bucika (3) in pa Anico Zupanec (5 del). Kiparji pa so: Josip Ajlez (4 stvari), Fran Berneker (3 stvari), Svit. Peruzzi (1), Repič (5), Vrbanija (2) in Ivan Zajc (5 stvari).

Splošno je treba konstatirati od II. slov. razstave l. 1902. pa do danes znaten napredek. Najboljši slikarji naši so l. 1902. nastopili z vso vehemenco čuvstev, bili so v pravi „Sturm u. Drang“ dobi, kakor n. pr. Jakopič, Grohar, Jama, Sternen itd. Pred 7 leti

ANGLEŠKA ČASTNICA-SAMARITANKA

so bila njihova dela polna verve, nebrzdanega poleta in razdvajajoče sile; spominjamo le na Jakopičevo „Deževno jesen“ ali na njegovo silne turobe polno „Zimo“, ki je bila izvršena le z nekaj vehementnimi potezami. Grohar se je tedaj še boril z moderno tehniko, deloma je zapuščal stare manire. Jama je študiral in njegova dela so bila polna tihe melanholije. Sternen je imel sicer že njemu lastni elegantnodrzni vzmah, ali od takrat se je vendar še poglobil. Ferda Vesela, ki je vzbujal na I. razstavi splošno pozornost in veliko priznanje, že na II. izložbi ni bilo najti, pač pa je pozneje razstavjal v tujini skupaj s „Savani“. Žabota, ki je na II. razstavi prvič nastopil, sedaj manjka, ali medtem se je znatno uveljavil ter postal sotrudnik „Zlate Prahe“. Vavpotič se je v 7 letih čisto izpremenil. Vobče se je vse